

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ՔԱՅՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Պարսկաստանի համար տարեկան 10 ֆր. և կամ 4 րբլ. թղթաբ. Եւրոպայի և այլ տեղերի համար տարեկան 20 ֆրանգ. Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ լրագիրը զրկելու փոստի ծախքը. Բաժնեգրիները կանխիկ կը վճարուին. Վեցամեայ կամ եռամեայ բաժնորդութիւններ ալ կընդունուին, առանց ուսէ յաւելման բաժնեգրին վրայ. Նստով կը ծախուի ամեն տեղ 20 սանթիմ. Նստակ և ծրար պէտք է զրկել հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal Arménia. MARSEILLE (France)

Ե ՏԱՐԻ ԹԻԻ 67

1890 ԱՊՐԻԼ 12

ՄԱՐՏ 31 (Հ.Տ.)

ՏԱՐԱԺ

Կը հրատարակուի Դշ. և Երթ. օրեր

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը, եթէ հարկ համարի, համառօտելով և կամ մասամբ միայն կը հրատարակէ իրեն զրկուած գրութիւններն. Պարտաւոր չէ վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրներն. Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով. Ծանուցման 1 միջակ գիրը 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ:

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues aux bureaux de la Rédaction (Rue Vacon, 50)

ՀԱՅՈՑ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻՈՒԹԻՒՆ

==

ՆԱԽԱԿ ԵՒ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

(Քաղուած Կանոնագրէն)

«Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» նպատակն է աշխատել վարչական բարենորոգումներ մտցունելու թիւրքահայաստանի մէջ, Հայ Ժողովրդի տեղական պետքերին համեմատ. Հայ Ժողովրդի ցանկութիւնն է իրաւունք ստանալ ազատօրէն ինքզինք կառավարելու որով միայն պիտի կրնան վերնալ այն հարստահարութիւններ որոնք այսօր Հայաստանի թշուառութեան և աւերակ դառնալուն պատճառ կը լինին:

«Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը իւր նպատակ իրագործելու համար իւր կարողութեան չափով կը գործադրէ ամեն յարմար եղած միջոցներն, ժամանակի պահանջներին համեմատ կաշխատի ներքին ոյժ գոյացունել Ազգին մէջ իւր ազատութեան համար, հրատարակութիւններ կանէ, դիմումներ կանէ որոց որ պէտք է և նիւթագէտ ու բարոյագէտ կը քաջալերէ անոնց որոնք անձնուիրութեամբ կաշխատին հայրենիքի ազատութեան գործին:

Միութիւնը կունենայ իրեն բերան եղող լրագիր որ, բացի զանազան լուրեր տալէ իւրեւ լրագիր, կը հաղորդէ ընդհանրութեան ինչ որ Միութիւնը ուզէ հաղորդել, տեղեկութիւններ կուտայ Հայաստանի և տարաբան Հայերի դրութեան վրայ և կը ծառայէ հայրենասիրական եռանդը արժարժեցու հայերին մէջ:

Ծանօթ. «Հայոց Հայրենասիրական Միութեան» անդամակցիլ կամ թղթակցիլ ուզողներն պէտք է գրեն հետեւեալ հասցէին.

M. Portoukalian
(FRANCE) Marseille

* Հայոց Հայրենասիրական Միութիւն»ը կը նպատակ Երթուի լրագրի հրատարակման:

ԲՈՎԱՆ ԳԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ազգ. — Հայոց պատրիարքին նամակը Նիւ Եորքի եպիսկոպոսին ուղղուած. — Օրհնութիւն Ս. միառօնի. — Պր. Կ. Յակոբեան և չալատան լրագիրը. — Համագումար ժողովի ֆիշատակագիրը և անգլիական կառավարութիւնը. — Վարդանանց հանդիսն ի Նիւ Եորք. — Հայերի թիւը. — Պր. Պոլսի յունական Պատրիարքարանի ֆիշատակագիրը. — Տեղական. — Translation of the Letter of the Armenian Patriarch of Constantinople to His Grace Bishop H. C. Potter. — Ծանուցումներ. — Բանասիրական (Հայերն և Յոյներն):

ԱԶԳ

Ձատկական տօներին պատճառով, Արմենիան հրատարակուի առաջիկայ չորեքշաբթի օր:

ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ ՆԱԽԱԿ

Նիւ Եորքի եպիսկոպոսին ուղղուած

Յայտնի է մեր ընթերցողներին որ Ամերիկայի Հայերի Հոգեւոր Հովիւ Դեր. Յովսէփ Մայրապոյն վարդապետ Մարաճեան ձեռնարկած է այժմ հանգանակութիւն անել Ամերիկայ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅՆԵՐ ԵՒ ՅՈՅՆԵՐ

(Շաբ. 61րդ րոպէն)

Ոչ միայն Լեւոնդի տիւրին, այլ և բովանդակ Փոքր-Ասիայում, նոյն իսկ Հայաստանի մէջ մի քանի տեղերում, Հայերն և Յոյներն խառն ապրում են, մինչև իսկ կան Յունադաւան Հայեր 15 հազարի չափ (Երեւի չնչին հետեւանքը դարձւոր հալածանքների), որոնք կարծեմ կիսկեանք են կոչուում, թէպէտեւ Յոյները սոցա Հելլէն են համարուում, ասելով թէ թրքերի նոր տիրապետութեան ժամանակ արգելուած էր Յոյներին յունարէն խօսել. հակառակ դէպքում սպանուում էին: Մենք կարծում ենք որ այսպիսի արգելքները բուսական չեն և մի բազմաթիւ օտար ժողովուրդ դժուար թէ կարողանար հայերէն սովորել, մանաւանդ Յոյները որ Հայոց տառերի բազմաթիւ, նա մանաւանդ չոզհնչիւնները չունեն. այնուհետեւ դժուար թէ կարելի լինի հատուակել որ թրքերի այդ հալածանքը երկարատեւ եղած լինի. արդեօք ի՞նչ էր այդ շարժարանքի նշանակութիւնը: Բայց այստեղ էլ այդ խնդիրը լուծելու տեղը:

Չնայելով այնքան մերձաւորութեան,

կարնակ Հայերին մէջ, մի եկեղեցի չի եղել տալու համար Ուսման մէջ ուր ամենէն չառ Հայեր կը գտնուին Ամերիկայի կողմ և որ առաջնորդանիստ քաղաքն եղած է Ամերիկեան հայ գաղթականութեան: Ուսման մէջ առ այժմ մի տեղ վարձուած է Հայոց եկեղեցական հոգեւոր պաշտամունքը կատարուելու համար. բայց Ուսման և այլ մօտակայ քաղաքներին մէջ այժմ 2000ի չափ Հայեր լեցուած չեն, Հայոց սեփական մի եկեղեցու չինութիւնը կարեւոր համարուած է:

Երբ նորին Գերագաւորութիւն Մարաճեան Ս. Հայրը Նիւ Եորքի հայ գաղթականութեան իւր հովուական այցելութիւն արաւ, արեւել գտնուող հարկաւոր Հայեր խնդրեցին որ իրենց քարոզ խօսի և Ս. Պատարագ մատուցանէ Հայաստանեայց եկեղեցու արարողութիւններին համեմատ, որին կարօտ մնացեր էին երկար ժամանակէ ի վեր: Եւ որովհետեւ Հայեր պատշաճ և պատրաստ մի տեղ չունէին Նիւ Եորքի մէջ այդ հոգեւոր պաշտամունքի համար, Նիւ Եորքի անգլիական եկեղեցու եպիսկոպոս Դեր. Հէնրի Բօթթըրը քրիստոնէական

չնայելով որ երբեմն մին և երբեմն միւսը առանձին առանձին կամ միասին շարունակ հալածուել են թրքերից իրեն անօրէն կեանքներ (անհաւատներ), այնուամենայնիւ այս երկու ազգերը միշտ միմեանցից հեռու են մնացել, մինչև իսկ միմեանց ատել, ինչպէս վերեւ յիշել ենք. բայց ի հարկէ առաւել Հայերը Յոյներին, չառ հասկանալի պատճառաւ, միշտ Հայերն են եղել հալածուող. ճշտուող Հայացեցէք Եզգա-Լորինդէի Պրանտալիներից թէ ինչո՞ւ են ատուում Գերմանացիներին, ինչո՞ւ են բոլոր հպատակ ազգերը հառաչում. բնական է որ յաղթուածն յաղթահարուածն ատուում է կուռղ յաղթահարողին, ինչպէս այսօր Պրանտալիք և Գանիմարաքիք Գերմանացեաց և Հունգարացիք Ռուսներին են:

Երբ մի օր Աթէնքում այս երեւոյթի մասին խօսուում էինք մի եւրոպական կըրթութիւն և ուսումն առած, որն իմաստասիրութեան դոկտոր էր, Յոյն երիտասարդի հետ, նա ինձ ասաց որ Յոյները Հայերին ամենէն լին ատուում թէպէտ այս խօսքը չարագանջութիւն կարելի է համարել, բայց մէջը ճշմարտութիւն կայ. զոնեայ այնքան կարող ենք ասել, որ Յոյներին կողմից ջանք է լինում ջնջելու կրօնամեծ և խարդախ Բիւզանդիոնի թողած չար յիշատակները. նոքա այդ ջոյց են տուել. բացի մեր վե-

կորայրութեան ուղով բարեհաճած էր իւր եկեղեցին մի կիրակի օր դնել հայ վարդապետի տրամադրութեան տակ. հետեւագէտ հարկաւոր Հայեր արժանացած էին նոյն օր հայերէն լեզուով և Հայաստանեայց եկեղեցու արարողութիւններին համեմատ Ս. Պատարագ տնանել, պատարագի ունենալով Գեր. Հ. Մարաճեանն. Այդ մի տուիթ եղաւ նաեւ որ Հայաստանեայց Առաքելական եկեղեցու տնուեր տարածուի և ծանօթանայ Ամերիկայի մէջ որովհետեւ Ամերիկայի ամենէն նշանաւոր լրագիրներն միայն այդ առթիւ երկարօրէն տեղեկութիւններ հրատարակել Հայոց եկեղեցու և Հայերի մասին, ինչպէս նաեւ Ամերիկայի մէջ իրենց ունեցած Հոգեւոր Հովիւ Դեր. Մարաճեանի մասին, տեղեկութիւններ որոնք պատուարեր էին Հայոց համար:

Այժմ Ամեն. Ազգեան Խորէն Պատրիարքը մի նամակ զրկելով Նիւ Եորքի անգլիական եկեղեցու եպիսկոպոս Դեր. Հէնրի Բօթթըրին, շնորհակալութիւն յայնաժամ է Հայոց եկեղեցուն ջոյց տուած համակրութեանը համար: Հայոց Պատրիարքի նամակին մեծ կո-

րեւ յիշած դէպքերից մենք մէջ կը բերենք երկու փաստեր էլ, մի երրորդն էւս քաղաքական գործիչներից, մեր յօդուածի վերջը. դրանք փայլուն ապացոյցներ են. որքան էլ որ սոքա մասնաւոր բնասրութիւն ունենան, այնուամենայնիւ ցոյց են տալիս մեծ յեղաշրջում թիւր կարծիքների և կուռնեան անշուշտ իրենց բարերար ազդեցութիւնն յոյն ժողովրդի վրայ:

1. Ռուսմանական դատից Աթէնքի ուսուցչականներից մինը, Պր. Մարգարիտիս Նեանդեղիւսի որ Կիլիկիոյցի է, քաջ ճանաչում է Հայերի լաւ և վատ կողմերը, հետաքրքրուում է նոցա վիճակով, ուշի ուշով հետեւում է Հայոց խնդրին և կարող ենք ասել որ մի հայասեր Յոյն է: Շատ անգամ առիթ ենք ունեցել մեր այս աղնիւ բարեկամի հետ երկար ու ճիգ խօսելու այս ու այն խնդրի մասին որոնք այնքան սերտ կապ ունեն մեր այսօրուայ կեանքի հետ, տեսնելու էր թէ ինչպէս ազնիւ պարունն ուրախանում էր ամեն նպատակաւոր լուրի վրայ որ երբեմն երբեմն տալուում էին յոյն լրագիրներում և ընդհակառակը տխրում և սրտով ցաւում այս ու այն դէպքի վրայ, ճիշդ այնպէս ինչպէս մի ճշմարիտ Հայ. մանաւանդ ոգեւորում էր Չուրի-Կրճի շահատակութեամբ, յաճախ լուսաւորում էր մեր միտքը յունական նորագոյն սիրազոր-

ընկերութիւն տրուած լինելով Նիւ
Եորքի անգլիական եկեղեցուն կող-
մէն, տեղական լրագիրներին մէջ հը-
րատարակուած է անոր անգլիերէն
թարգմանութիւնը. մինչեւ իսկ հայե-
րէն բնագրի նմանութիւնն ալ փորա-
գրել տալով արտահանած են իրենց
լրագիրներին մէջ: Աւելորդ չենք հա-
մարիր մենք ալ իրեւն հետաքրքրա-
կան ինչ դնել այստեղ Արմենիայի մէջ
պատճենն այդ պատրիարքական նա-
մակի որ այնչափ ձայն հանած է Ա-
մերիկայի մէջ, անոր անգլիերէն թարգ-
մանութիւնն ալ գնելով Արմենիայի 44
երեսը:

ԽՈՐԷՆ, Ժառայ Յիսուսի Քրիս-
տոսի և շնորհօք Ս. Հոգւոյն Պատ-
րիարք Կ. Պօլսոյ և Արքեպիսկոպոս
վիճակացն Հայոց Թիւրքիոյ:

Առ Գերապատիւ Տէր Հէնրի Գ.
Բօթթըր Եպիսկոպոս Անգլիա-
կան եկեղեցւոյ ի Նիւ-Եորք ողջոյն
եղբայրական և հոգեւոր սիրոյ:

Սրբազան եղբայր ի Քրիստոս:

Ի թղթոյ Փօխանդիին իմոյ Արթ.
Յովսէփ վարդապետի գրեալ առ իս
ի հաշտասանն Հոկտեմբեր ամսոյ՝ ի-
մայայ եթէ Հայադգի ժողովուրդն
մեր գաղթեալ յԱմերիկա, արժանաց-
եալ է շնորհաց քրիստոնէական եղ-
բայրութեան Ձերում զխորհուրդս
Աստուածաշնորհեան Հայաստան.
եայց հանգիստացէս կատարելով յե-
պիսկոպոսական եկեղեցւոյ Ձերում:

Ընդ շնորհդ այդ մեծ և սիրտի
ուրախ եղէ յոյժ, և բերկրեալ զուար-
ճացայ ի հոգի և ի մարմին՝ մանա-
ւանդ, ընդ անխորական Ձեր և հիւ-
րամեծար հոգին աստուածասէր, ու-
րով ո՛չ միայն զի մասն մի ի ժողովր-
դենէն Հայոց, ազգ ի վաղնջուց սե-
րնդոց Այրարատ աշխարհի, ազգ հին
և՛ աշխարհաւ և՛ Քրիստոնէութեամբ,

ծուծեանց պատմութիւններով. նորերս
մեզ գրած մի նամակում հաղորդում է
որ ինքը Johnsonի Bibliotheca Plato-
nica (1889 IV 2, 158) մէջ կարդացել է
որ Պլատոնի արամախոսութիւններից
(Dialog) շատերը հայերէն են թարգման-
ուած (երեւի գրաբար), մասնացոյց է
անում մեզ մանաւանդ Կրիտոնի վրայ
որի թարգմանութիւնը շատ ցանկալի է,
ասում է, որովհետեւ «շատ ժամանակա-
յարմար է, նայելով Հայոց այժմեան տա-
ւապանքներին... նա կըարթեցին մեծ
հայրենասիրական ոգեւորութիւն, յի-
շեցունելով այս խօսքը: «Միտոս տէ կէ
պատրոս կէ տօն ալօն պոզդոնոն ապան-
տոն տիմիտերոն եստին ի պատրիս կէ
սեմիտերոն կէ ագիտերոն» ևն. որ նը-
շանակում է. «Թէ՛ հօրից, թէ՛ մօրից և
թէ՛ մեր բոլոր պապերից առաւել յար-
գելի, վե՛հ և սուրբ է նայրեմիքը»: մի
խօսք է որ մեր նախնիք առանց Կրիտոն
կարգացած լինելու իսկ գիտէին. իսկ
այժմեան Հայերը, եթէ միայն կարգա-
լուց և հասկանալուց յետոյ կատարել ու-
ղենային, թարգմանելը հեշտ կլինէր:

Խօսելով մեր մի հայ քաջ արուեստա-
ւորի մասին, որ ամբողջ, ուրեմն և ա-
ռանց չափազանցութեան համայն Յու-
նաստանում առաջինն է, գովում էր Հա-
յոց ճարտարութիւն ու խելքն. բայց տա-
րակուում եմ, ասում էր մեր ազնիւ
բարեկամը խօսքը մասնաւորելով, թէ

ի նորդ Ձերում աշխարհի ի հոյակապ
եկեղեցւոյ Եպիսկոպոսիդ՝ եգիտ չը-
նորհս տօնել զմի ի գլխաւոր տօնից
Խաչին Քրիստոսի ի հին բարբառ նա-
հապետին Այրարատայ և ի քաղցրա-
լուր հնչիւն երգոյ և աղօթից ըստ
հնագոյն աւանդութեանց Հայրապե-
տայ Ազգին իւրոյ, այլ վասն զի ծան-
եայ յանձին Ձերում պատգամումն
Աստուածային Հոգւոյն՝ որ իսկապէս
առաքելական է և զտիեղբրական
գաղափար Սիրոյ Աւետարանին գեր ի
վերոյ դասէ քան զփոքրագի և կան-
խակալ գաղափար զազգ և ժողովուրդ-
խտրելոյ:

Ո՛ր տայր ինձ տեսանել զյաճախել
օրինակիդ սիրոյ, և առաջնորդք ժո-
ղովրդեան նորոց Կտակարանաց, որոց
միաբան է երկրպագութիւն առ հա-
մագոյ երրորդութիւն՝ ըստ դաւա-
նութեան Հանգանակի Նիկիոյ, որոց
և մի է հաւատ ի Մարգարէութիւն
Բանին Աստուծոյ, մի և հասարակաց
ժառանգութիւն է ի պարգեւս Փրը-
կադօրծութեան և հաւասար հաղորդ-
եալք են քաւիչ և նորոգիչ Սրբու-
թեանց միոյ միայնոյ Քրիստոսական
եկեղեցւոյ, միմեանց գիրկս արկանէին
հանդերձ իւրեանց լուսածնունդ դա-
ւալօք:

Եթէ Փօխանդիին իմ, Սրբազան
եղբայր, շնորհս ունիցի առաջի Սրբ-
ութեանդ խօսելոյ զթուր պարագա-
յից դարաւոր հիմանց Առաքելական
եկեղեցւոյս Հայոց, և թէ ո՛րպիսի
նահատակութեամբ նահատակեցան
որդիք սորա ի պահպանութիւն հայ-
րենաւանդ Սրբութեանց, փղծկեցի
անշուշտ սիրտ Ձեր ընդ այնպիսի Աստ-
ուածաշնորհութիւն Ազգիս:

Զի ոչ սակաւ զարմանալի է թէ
զիւրդ դարուց ի դարս ի վեր երեւ-
եալ հալածանք ընդդէմ հաւատոյն
Քրիստոսի ընդ ամենայն աշխարհ, ու-

շատ հայրենասէրներ լինին: Այսքանս էլ
բաւական է մեր բարեկամի մարդասի-
րական և հայասիրական զգացմունքներն
ու մտքերը ցոյց տալու համար, որից
այստեղ ներդրութիւն ենք խնդրում,
թերեւս համեմատութեան դէմ մեղանշած
լինելու համար:

2. Օրինակը կրեւնք աւելի հասարակ
դասակարգից:

Յունաստանի — մասնաւորապէս Ա-
թէնքի — յոյն կտրիճները, որոնց պա-
լիսարի (երիտասարդ) են անուանում,
վարդը անտի պատերազմատէր են, այն-
պէս որ նոքա հնում, ինչպէս միջին դա-
րում շէրլիքացիք, վարձով պատերազմ
էին գնում, ինչպէս այս երեւում է Գսե-
նեֆոնի Անաբազիս գրքից: Այսպէս էլ
Նոր-Յոյները որոնք շատ բանում իրենց
նախնիքներից ետ չեն մնում. Փրանկ-
բուսական պատերազմին 40-50 կամա-
ւոր Յոյներ էին գնացել. այսպէս էլ աշ-
խարհիս սեւ մասում, Աֆրիկայում, ինչ-
պէս այժմ գիտենք, մի քանի տարի ա-
ռաջ Անգլիացիք, յետոյ Իտալացիք, այ-
սօր ալ Գերմանացիք և Ճապոնացիք պա-
տերազմ են մղում վարիներէրի դէմ:
Ահա սոցանից մէկին (Ֆլաստակար ենք հա-
մարում հասկանալի պատճառաւ աւելի
պարզ խօսել, ինչպէս և վերջը) 30-40
կտրիճներ յունական տարազով օգնու-
թեան են վազում, բայց Ներքապիք չեն
ընդունում, չգիտեմ ինչո՞ւ. պարտալ

ինչ կարացին ստանալ Քրիստոնէու-
թեան Հայոց աշխարհին, այլ նոյն և
մի խոստովանութիւնն Հաւատոյ ան-
վթար պահեալ յեկեղեցւոյ, որ հիմ-
նեալ ի ձեռն Սրբազան Առաքելոյն
Թագէտի և Բարթողիմէոսի, յարա-
տեւէ ցայսօր անընդհատ յաջորդու-
թեամբ, ըստ անուտ վճռոյ միակ
Դիւոյն եկեղեցւոյ, թէ «Դրունք դը-
ժոխոց զնա մի՛ յաղթահարեցան»:

Աղաչեմ, Պատուակա՛ն եղբայր,
շարունակել զգործդ եղբայրսիրու-
թեան և մարդասիրութեան ի վերայ
Ժողովրդեանս իմոյ՝ որ յաշխարհդ
գաղթական եկեալ: Եւ ես աղօթե-
լով զի առատացի և ծառայեսցի՝ ընդ
ամենայն աշխարհն Հաւատքն Առա-
քելական և Հոգին Սիրոյ, որ ի Ձեզ
ճշմարտացէս գործէ ի վառս Քրիս-
տոսի:

Մնամք Աղօթարար
Պ. Կ. ԽՈՐԷՆ
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կոստանդնուպոլիս
յՍմի Տեառն 1889 յոյ. 28/10 շեկտ.
և ի թուականին Հայոց 4381 Տրէ 20

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՍՐԱՍԼՈՅՍ ՄԻՒՌՈՒՆԻ

Այս վերագրի տակ կը կարգադրէ-
միաճնի պաշտօնական Արարատ ամսա-
գրին մէջ հետեւեալը:

Ներկայ 1890 տարւոյ սեպտ. 30ին
ի տօնի Վարագայ Ս. խաչի՝ ըստ յա-
ջողելոյ Տեառն Աստուծոյ՝ Վեհափառ
և Սրբազանդոյն Կաթողիկոսն ամե-
նայն Հայոց Տ. ՄԱԿԱՐՄ մտադրեալ է
Ս. Միւռօնի օրհնել:

Ս. Միւռօնի օրհնութիւնը Հայաս-
տանեայց եկեղեցւոյ նուիրական ա-
րարողութիւններից առաջինն լինելով,
Վեհ. Հայրապետը բարեհաճեցաւ կան-
խաւ ի լուր ամենեցուն հրատարակել,
որպէս զի ցանկացող բարեպաշտ հո-

ծոյները մի քանի օր շրջում են տակաւին
նոյն վայրերում, մօտենում է սոցա գըլ-
խաւորին մի անձանթ և ասում է. «Կեր-
թա՞ք Հայաստան» — «Ձէ՛», լինում է
վշտացած գլխաւորի կտրուկ պատաս-
խան:

Սոյն անցքը պատմում էր նոյն կտր-
ճապետը Աթէնքի սրճարաններից միում
ի ներկայութեան մի փոքր ինչ հեռու այլ
սեղանի մօտ նստած Հայի, որի Հայ լի-
նելը Յոյներն ամենեւին չգիտէին և որի
բերնից և մենք լսել ենք այս խօսքերը:

Խօսքը նախապէս Չուխի-կրճի չահա-
տակութեան մասին է եղել, որի վրայ
գրում և խօսում էր ամբողջ յոյն լրագ-
րութիւնը: «Է՛ր բարեկա՛մ, ասում է կտր-
ճապետին կտրիճներից միը, որ դեռ
տեղեակ չէր մեր վերեւ յիշած անցքին
մանրամասնութեանց, դու որ դնացիր
... ցուց օգնութեան, որ քեզ կարօտ
անդամ չէին և օտար, հապա Հայերին,
որ մեր եղբայրն են համարեայ, օգնելու
ինչո՞ւ չես գնում:—Որին կտրճապետը
պատմում է վերոյիշեալ անցքը:—«Է՛ր Լա՛ւ
ինչո՞ւ չէ պատասխանելի՛ր, չգնացի՛ր»:
—Որովհետեւ վշտացած էի մի անգամ
կամաւոր և սիրով առաջարկած ծառա-
յութիւնս չընդունուելուն համար. եթէ
հիմա լինի, կերթայի. վերջապէս թող
մի ապստամբութիւն լինի, ես կերթամ»:

(Շարունակելի)
ՀԱՅ ՃԱՄԲՈՐԴ

գեւորականք և աշխարհականք ըստ
նախնի սովորութեան ի ժամանակին
ժամանեն ի Մայր Աթոռու և վայելեն
Ս. Միւռօնի օրհնութեան շնորհը:

Պ. Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԵՒ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ»
ԼՐԱԳԻՐԸ

Եկեղեցական Համագումար Ժողո-
վէն Սուրբանին տրուելու համար Ա.
մեն. Պատրիարքին ձեռքով Մեծ Ե.
պարքոսին յանձնուած Յիշատակագ-
րին առթով, Լոնտոնաբնակ Մեծ. Պր.
Կ. Յակոբեան մի նոմակ զրկած է ըրտ
Սաղապէրին որի մէկ մասը հրատա-
րակուած է անգլիական լրագիրներին
մէջ և անոր ընդունելութեան համար
պատասխանագիր ստացած է Լոր-
տին կողմէն: Այդ նոմակէ քաղելով,
մեր հայրենակիցներին ուշագրութեանն
կը ներկայացունենք հետեւեալ տո-
ղերն որ Մեծ. Պր. Կ. Յակոբեան հարկ
համարած է Լորտ Սաղապէրին գրել
Լոնտոնի Հայաստան անուն թերթին
նկատմամբ:

«Խորին կերպով կը ցաւիմ որ այդ
Հայաստան լրագիր Վանի անգլիական
դեր-հիւպատոս Պր. Տըվէի կողմէն մի
խիստ դատապարտութեան արժանա-
յած է, իւր խմբագիրների անհոգու-
թեան և անխորճութեան պատճա-
ռով: Այս մասին սեւէ թիւրիմացու-
թեան տեղ չտալու համար, կը հա-
մարձակիմ յայտնել Ձեր Վսեմութեան
որ ԱՅԻ ԽՄԱԳԻՐՆԵՐԻ ԵՒ ԽՄ ՄԻ.
Ձեի ՈՒՆԻ ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆ ԶԿԱՅ,
որ թէ եւ իրենց լրագրի ճակատը,
առանց արտօնութեան, անունս և
իմ ներկայացուցած ընկերութեան ա-
նունը գրած լինելով, թերթին ա-
նարգարանալի պարունակութիւններին
և ընդհանուր ոգուն նկատմամբ պա-
տասխանատուութեան մի մեծ բաժին
իմ վրայ ինչպիսի երեւոյթն ունենայ,
բայց այդ թերթի պարունակութիւն-
ներն երբէք առաջուց իմ վաւերացում
ու հաւանութիւն ստացած չեն և բը-
նաւ չեն կարող վերաբերիլ ինձ կամ
«Հայկական Հայրենասիրաց ընկերու-
թեան» որ գոյութիւն ունեցած և
գործ տեսած է Հայաստանի և խր
խմբագիրներին անունը լուսելէ շատ
տարիներ յառաջ: Ասկէ դատ, ես լիւ-
վին համոզուած եմ թէ հայերնական
խնդիրն այնքան ուղիղ ու արդար
մի խնդիր է ինքնին որ միշտ կրնայ շատ
պերճախօս կերպով հնչել ամեն վե-
հաճն և ուղղամիտ մարդի ականջին,
ամենանշանաւոր քաղաքագէտէն ըս-
կաւած մինչեւ ամենէն համարող. և
թէ երբէք մեր շահեր չեն կարող
յուռաջ երթալ կտակածելի և ոչ-
պատուարեր միջոցներ գործածելով»:

Համագումար Ժողովի Յիշատակագիրը
եւ անգլիական կառավարութիւնը

Մանչեսթըրէն մեր թղթակից կը
գրէ մեզ թէ, իր առած ստորդ տե-
ղեկութեան համեմատ, Լոնտոնի L'A-
menie լրագրի խմբագրապետ Մեծ.
Պր. Մինաս Չերաղ ամբողջապէս թարգ-
մանելով Թիւրքիայի Հայոց եկեղեցա-

նք ըստ
անակին
վարկին
հարկին
ՍՏԱՆ»
Ժողո-
մոր Ա-
Մեծ Ե-
ռակագ-
Մեծ Պր-
է լորտ
ճրատա-
իրենքին
համար
է Լոր-
աղելով,
թեան
ալ տո-
ն հարկ
ին գրել
թերթին
որ այդ
իրական
գմէն մի
թեանա-
հոգու-
րտածա-
նայու-
կը հա-
ութեան
Մ Մի-
ն 24ԱՅ,
կատր,
ունս և
եան ա-
թին ա-
ններին
մը պա-
րաժին
ներնայ,
թիւն-
թիւն-
երացում
և բը-
նձ կամ
նկերու-
յած և
և խը
է շատ
եւ իո-
նական
արդար
նայ շատ
են վե-
կանքին,
ունէն ըս-
կը և
կարող
և ոչ-
ծելով))
կազմի
ինն
սկից կը
յդ տե-
նի ԼԱԲ-
Մեծ
թարդ-
նեղեցա-

կան Համագումար Ժողովի Յիշատա-
կադիրը, յոտուէ նամակով հաղոր-
դած է Լորտ Սաղապէրին և թէ ար-
տաքին նախարարութեան գեր-քար-
տուգորներէն մին, Սըր Ֆ. Ո. Դըրրի,
պատասխան գրեր է նախարարապե-
տին կողմէն թէ Պր. Չերապի թարգ-
մանութեան մէկ օրինակը Կ. Պօլիս
անդ իրական գեսպանին պիտի ղրկուի
անդ իրական կառավարութեան կողմէն,
ի պարտաւարտում տնօրինութիւն:

**ՎԱՐՊԱՆԱՆՑ ՀԱՆԳԵՍՆ
Ի ՆԻԻ ԵՈՐԳ**

Նիւ Եորքէն մեզ կը հաղորդեն որ
այնտեղի հայ գաղթականութիւնը ի
յիշատակ Վարդանանց նահատակու-
թեան մի շքեղ հանդէս կատարեր է
մայիս 15ին, «Հայկական Միութեան»
կեդրոնատեղին, «Իսթըրն Սթարշօր»ի
մէջ: «Հայկական Միութեան» Գոր-
ծադիր Ժողովի կողմէն որ այդ հան-
գիսի կարգադիր Մանսաֆորովի պաշ-
տօնն ստանձնած էր, հրաւիրուած
էին նաեւ Ամերիկացի և այլ օտարազ-
գի բնաւաններ որոնք պատիւ հա-
ժարած էին ներկայ գտնուիլ Հայոց
այդ հայրենասիրական հանգիսին:

Հանդէսը բացուելով «Հայկական
Միութեան» Առնապետ Տիար Թով-
շանեանի նախագահութեամբ, 4
ժամի չափ տևած է. գահնակազա-
րութիւններ եղած, ոտանաւորներ
արտասանուած և ըստ պատշաճին ա-
տենտիստութիւններ եղած են: Ժո-
ղովուրդը գոհ օրով մեկնած է հան-
գիստաւարէն, իր շնորհակալութիւն-
ներ յայտնելով կարգադիր Մանսա-
ֆորովին:

Այդ հանգիսի մէջ Մեծ Տօքթ.
Գարրիէլեանի խօսած սնգը ճառին
թարգմանութիւնը մեզ հաղորդուած
լինելով, շնորհակալութեամբ կը հրա-
տարակենք դայն Արմինիսի մէջ:

Տեսարք և Տիկնայք

Մեծ Հայկական Յեղափոխութիւնն
զոր այս երեկոյ կը յիշատակեմք, ներ-
կայէս 1440 տարի առաջ տեղի ունե-
ցած է: Արդէս զի լու հասկնամք
դայն, պարտիք գաղափոր մ'ունե-
նալ թէ այն ժամանակներ ինչ
զրկէ մէջ կը գտնուէր Հայաստան:

Քրիստոնէութիւնն ժուտ գտած էր
յաշխարհն Հայոց առաջին դարուն
մէջ, բայց յամին 302ին էր որ մեր
Տրդատ արքայն դայն ընդունեց և
Քրիստոնէական եկեղեցին եղաւ մեր
աւերութեան պաշտօնական եկեղեցին:
Հայաստան, մեծագոյն քան զՊոն-
տան այսօրուան և ունենալով առա-
ւել քան երեսուն միլիօն բնակիչ, էր
մեծագոյն Քրիստոնէայ պետութիւնն
յԱրեւելս: Հայ միաօնարներ աւետա-
րանած էին գրայն ժողովուրդներն և
յաշող եկեղեցիներ հաստատած էին
անոնց մէջ: Պարտիմ յաւելու թէ Ե-
գորուն մէջ, մեր վարդապետներէ
մին, յաւերժ յիշելին Մեսրոպ, այ-
բուրեն հնարեց Աղուանից լեզուն և
այբուրեն մ'ալ Վրաց լեզուն համար,
և անձամբ կամ իւր աշակերտաց ձե-

ռամբ օգնեց նոցա թարգմանել Աստ-
ուածաշունչն իրենց լեզուաց: Վեց
փոքր Քրիստոնէայ տէրութիւններ
Հայաստանի թեաւակութիւնն կը վա-
յելէին:

Պարսիկք, յայնժամ հզօր աղգ,
էին Զրադաշտեան, այսինքն կը պաշ-
տէին զարեգակն և զլրտի: Նոքա
կարի սրտմտած էին ընդ յաջողու-
թիւն հայ միաօնարութեանց և իւր-
ուրեքայ էին տեսնելով թէ որպիսի
արագութեամբ Քրիստոնէական կրօնն
կը տարածուէր յԱրեւելս: Պարսկաց
գերագոյն փառապիտեութիւնն էր տը-
կարացունել և ընդ լծով արկանել
զհայաստան, այնպէս համոզուած լի-
նելով թէ փոքրագոյն քրիստոնէայ
ժողովուրդք իրենց դիմադրութեան
յենակէտէն, Հայաստանէն, զրկուե-
լով պիտի ընդունէին Պարսից գէնն:
Արդարեւ Հայք յոգնած էին դարերէ
ի վեր պատերազմելով մեծամեծ պե-
տութեանց հետ, ինչպէս Հառմայե-
ցոյց, Պարթեւաց և Պարսից, և այլն:
Քան գովամակ չէին թուեր իրենց
քաղաքական անկախութիւնն ու ազ-
գային գահը տալու յարակից նեղու-
թիւններով հանդերձ, միայն թէ
թոյլ տրուէր իրենց ի խաղաղութեան
դարգացունել ազգային կրօնական և
կրթական հաստատութիւններն: Ըստ
այսմ 428ին Թագն լքին Պարսկաստա-
նի սրպէս զի խաղաղութեամբ պահեն
գլխաւ: Ոչ եւս էր Արշակունեաց
տէրութիւնն:

Շատ ժամանակ չանցաւ և Հայք
տեսան իրենց սխալ. ամուր փորձա-
ռութեամբ սովորեցան թէ առանց քա-
ղաքական անկախութեան չեն կրնար
գերակալութիւն մշակել և կրօնական
աղաքութիւն վայելել: Երբ Յազկերա-
թ բարձրացաւ պարսկական գահն,
մոգերէն համոզուած իւր պարտա-
կանութիւն համարեց զՔրիստոնէական
եկեղեցին արմատախիլ ընել յԱրեւե-
լից: Առ այս նախ ինչ ինչ անուղղա-
կի միջոցներ փորձեց, բայց չյաջողե-
լով թուղթ մ'ուղղեց առ Հայս և
հրաւիրեց զնոսա ազգովին գառնալ
ի կրակապաշտութիւն: Հայք Մեծծո-
ղով գումարեցին և այնպիսի պատաս-
խոտ մ'ուղղեցին Յազկերաթի որ զըն-
ծեցոյց նորս մղեւանդութիւնն:

Յազկերաթ զայրագին կոչեց զՀայ
նախարարեանն յարքունիս իւր և յոյժ
խտութեամբ վարուեցաւ նոցա հետ:
Նախարարք պատասխանեցին թէ Հայք
պարսկական գահուն հպատակիլ յան-
ձըն առած էին այն վստահութեամբ
թէ ոչ ոք պիտի միջամտէ իրենց ե-
կեղեցւոյ: Դուք ծանրացուցիք, ը-
սին, մեր աշխարհի հարկն, առար-
կութիւն չըրինք: Զեկեղեցին տնգած
հարկի ենթարկեցիք, մենք չգիմ-
դեցինք: Ամենայն հաւատարմու-
թեամբ մեր բազուկներ ձեր ծառա-
յութեան նուիրած եմք և ձեր պա-
տերազմներն քաջութեամբ պատե-
րադած եմք: Աւելի ինչ կը պահան-
ջէք. մեր հաւատք. կրնաք առնուլ
մեր գլուխներ, բայց մեր հաւատք,
երբէք:

Դո՛ւրս հանեցէք ասոնք, գոչեց

կատարի միապետն առ ծառայս իւր
և հրաման տուաւ որ արքային ամեն
ալ, Նախարարք, յետ լուրջ մտածո-
ղութեան, որոշեցին առ երեսո հա-
ւանիլ թագաւորին առաջարկութեան
սրպէս զի թոյլ տրուի իրենց վերա-
դառնալ ի Հայաստան և կազմակեր-
պել զինեալ դիմադրութիւնն: Յաղ-
կերտանգէտ նախարարաց խորին խոր-
հորդոյն, ուրախութեամբ և պատուով
յուզարկեց զնոսա, ընկերացունելով
նոցա մոգպետ մի, մոգաց բազմու-
թիւն մի և 700 կրօնաւորներ որպէս
զի իսկոյն Հայ ազգն դարձի բերն:
Այս բազմութիւնն, զօրօք հանդերձ,
քսան և հինգ օրէն կրցաւ հասնիլ
Հայոց մայրաքաղաքն. բայց աղետա-
լի տեղեկութիւններ արդէն ժամա-
նած էին ի ժողովն Եպիսկոպոսաց:
Եւ սոքա անմիջապէս ցրուած էին
համօրէն աշխարհին մէջ ժողովուրդն
պատրաստելու: Կիրակի օր մ'էր որ
Պարսիկք, զմոգպետն պարագլուխ
ունենալով, փորձեցին Հայոց եկեղեց-
ւոյն գահներն խորտակելու: Ներկայ
ժողովուրդն, Ղեւնդ քաջ երէցին
առաջնորդութեամբ, ջախջախեցին
մոգաց կառավորն և ցրուեցին Պար-
սիկներն: Այս էր յեղափոխութեան
պայթումն:

Առաջի այս յանգուգն ժողովուրդա-
յին յարձակման մոգպետն փոխեց
միաքն և ըստ թէ կուզէ գրել թա-
գաւորին որ ի բաց թողու զՀայս
գարձուելու գաղափարն: Եթէ ինք-
եանք ատուածքն գտն մեզ յօգնու-
թիւն, դարձեալ չպիտի յաջողիմք,
կրնէր: Դուք եկին սակայն յօգնու-
թիւն գնալետին: Վատակ, մին Հայ
նախարարաց, որ և ընդհանուր կա-
ռավորիչ Հայաստանի կարգեալ էր
Յազկերաթ, յանկայց ուրիշ մի քանի
նախարարներ եւս, որք իրենց զօրօք
միացան Պարսից բանակին: Այսպէս
մոգպետն քաջալերեցաւ, և որպէս
զի յաղթութիւնն ապահով լինի, նոր
պարսիկ գունդեր ալ կոչեց և բա-
նակն ստուարացոյց:

Միւս կողման քրիստոնէայ Հայք,
այսինքն աղգին ստուար մեծամաս-
նութիւնն, անգագար կը պատրաստ-
ուէին: Բովանդակ ժողովուրդն լի էր
վեհ աւելանով: Զինեալ մարդիկ ամեն
կողմէ կը հասնէին ի մայրաքաղաքն:
Բազում կանայք և տղայք անգամ
սպառազինեալ էին իրբեւ զարս, և
պատրաստ էին մարանշելու և մեռ-
նելու: Կեցցէ՛ եկեղեցին, վրէ՛ժ, ի
զէ՛ն և նման ազգականերով օգն կը
լինէր: Ոմանք վառակայ անունն
կանի՞մէին, այլք Աւետարանն դէպ-
քերկին բարձրացունելով կերպնուին:
Երբ բանակն բաւական ահագին ըստ-
ուարութիւն առաւ, զօրավարք բաժ-
նեցին գայն երեք գունդերու: Եր-
ծակումն տեղի ունեցաւ առաւօտուն
և ծայրայեղ կատաղութեամբ: Պար-
սից միացեալ բանակը չորաչար յաղ-
թուեցան, բազումք սպաննուեցան,
եւս բազումք գերի բռնուեցան, ի
համարի որոյ նաեւ ուրացեալ կառա-
վարչն Վատակ: Հայք յաջողութեամբ
չարունակեցին իրենց յաղթական շա-

հատակութիւններն այնուհետեւ և
նոյն տարին ետ առին այն ամրոցներն
ու աւաններ որք ինկած էին ի ձեռս
Պարսից, և հրկիզեցին ատրուշաններն
զորս մոգք հաստատած էին աստ անդ-
երկրին մէջ:

Չորաչար յուսովեպ եղած Հայոց
աշխարհում, Պարսիկք միսթարու-
թիւն կը գտնէին փոքրագոյն քրիս-
տոնէայ ժողովուրդ մէջ: Աղուանա-
կան պառագամաւորութիւն մի հասաւ
ի Հայաստան օգնութիւն խնդրելու
ընդդէմ պարսիկ բանակի մի որ կար-
չաւէր Աղուանից վերայ: Հայք չը
վարանեցան օգնել նոցա և ընդ հրա-
մանատարութեամբ Վարդան քաջ դո-
րավարին զրկեցին բանակ մի ի պաշտ-
պանութիւն Աղուանաց: Վարդանայ
բանակն, թէեւ նուազ բազմութիւ-
քան զՊարսիցն, բոլորովին ջախջախեց
թշնամիներն և ահաւոր կոտորածով
զայն դուրս մղեց Աղուանից երկրէն:
Հայք այրեցին կրակապաշտական հա-
տատութիւններն զորս Պարսիկք ըս-
տեղծած էին երկրին մէջ:

Յաջողութեան այս ուրախալի լու-
րերն երբ հասան ի Հայաստան, Եպիս-
կոպոսաց ժողովն որոշեց որ Հայաս-
տանեայց եկեղեցին ամ ըստ ամէս առ-
նէ այս պանծալի յաղթութեանց լի-
շատակն, ինչ որ արդարեւ կընէ ցալ-
սօր:

Դժբաղդաբար հարկ եղաւ Հայոց
նորէն ու նորէն մարտնչիլ Պարսից
գէմ, և այս պատերազմներէն միոյն
մէջ Վարդան ինքն իսկ, յետ դիւ-
ցազնական շահատակութեանց, ինկաւ:
Նա ինկաւ բայց յայնմ հետէ Հայաս-
տանեայց եկեղեցին միշտ կանգուն
կը մնայ և Վարդանայ անուն կապրէ
գեռ իւր բոլոր հայրենակցաց սրտե-
րուն մէջ:

Ահաւասիկ, Տեսարք և Տիկնայք,
Հայկական Յեղափոխութեան պատ-
մութիւնն յոյժ համառօտեալ: Պարս-
կաց մուսուլման քունապետութեան
դէմ Հայ խղճին ապստամբութիւնն է
այն: Այդ Յեղափոխութեան պատ-
մութեան մէջ կը տեսնեմք նոյնպէս
հայկական բնաւորութեան աղնուու-
թիւնն: Մեր հայրեր չմտածեցին թէ
բաւական է միաօնարներ առաքել և
աւետարանել օտար ժողովուրդներ,
այլ օժտեցին զնոսա իրենց հանճարոյ
արգասեօք, գրեր ստեղծեցին նոցա
լեզուաց և նոցա աղգային գրակա-
նութեան և բազմակողմանի քաղա-
քակրթութեան հիմունքն դրին: Աւե-
լին կայ, ի հարկին բանակներ զրկե-
ցին զնոսա պաշտպանելու համար ի-
րենց հալածողներուն դէմ, պաշտ-
պանելու համար զտկարն ընդդէմ հը-
զօրին: Իրենց սիրելի սրգիներն զը-
կեցին պատերազմելու և մեռնելու
օտար ժողովուրդաց աղաքութեան հա-
մար:

Այս Յեղափոխութեան պատմու-
թիւնն զմեզ կը զգածեցունէ գեռ-
ուրիշ և աւելի ուղղակի կերպով մ'ալ-
յայնմ կը գտնեմք համառօտութիւնն
մեր անցեալ 1450 տարիներու աղգու-
թիւն պատմութեան: Հայաստանի մըշ-
տնջնաւոր մարտիրոսութեան բովան-

դաւանդութիւնն: Յետ Պարսից եկին Ա. րարք և Մանուկ և Թուրք և ա. մենն ալ յաջորդաբար շարժարեցին այս քրիստոնեայ ազգն, նոյն իսկ վերջին տասներկու տարիներու մէջ հարիւ. րաւոր հայ գիւղեր կողոպտուած և հազարաւոր հայեր սպաննուած են Մահմէտականաց ձեռքով: Բազմա. թիւ վարդապետներ և վարժապետ. ներ այսօր յաքսորի են կամի բանտի: Անցեալ տարի Մահմէտական Պէյ մի կենդանւոյն այրեց գորովասիրտ հայ մի: Ո՛հ, բովանդակ հայաստանն կրնամ ըսել կայրի 1500 տարիներէ ի վեր, սակայն, հանգոյն մտնելէն զար Մովսէս տեսաւ Քօրէք լեռան վերայ, կայրի առանց սպառնելու: Վայրապար չէ որ նախախնամութիւնն պահպանած է զայն սպառնուէ: Բա. ջալերուցէ՛ք, հայրենակի՛ցք իմ, հայաստան մեծ ապագայ ունի:

Մ. Ս. ԳԱՐԻԲԵԼԵԱՆ

ՀԱՅԵՐ Ի ԹԻԻՐԻՔԻՆ

Թիւրքիոյ հայերն Ազգային Ժո. յովր իր ԺԻ նիսան բերե է մարտ 16/28ին: Ամեն Խորէն Պատրիարքը նա. իրագործէ է նստին և ներկայ եղած են 45 երեսփոխաններ:

Նիստը գումարի տեղի ունեցեր է, և որոշուեր է որ Կաթողիկոսական խնդրին վերաբերող յաջորդ նիստերն ալ գումարի լինին: Այդ նստին մէջ վիճարկութիւններն շարունակուեր են դարձեալ Կաթողիկոսական խնդ. րին վրայ, բայց ժողովին փակման ժամն հասած լինելով, որոշուեր է ապրիլ 13/23ին գումարուելիք ժողո. վին մէջ ալ միեւնոյն խնդրով զբաղիլ:

Կ. ՊՈՒՆԻ յԱՆԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԿԱՐԱՆԻ ՅԻՂԱՏԱԿԱԳԻՐԵ

Յոյներն Պատրիարք Ամեն. Տ. Դիո. ներսոս մարտ 21/2 ապրիլին երկուրդի պալատը երթալով Սուլթանին մա. տուցեր է Յիշատակագիր մը զոր Յոյն Պատրիարքարանի Կրօնական և Քա. զոքական ժողովները պատրաստած էին իրենց եկեղեցական առանձնա. շնորհումներ զէմ թիւրք կառավա. րութեան կողմէն եղած ինչ ինչ գոր. ձերի նկատմամբ:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Հանրապետութեան Նախագահ Պր. Բարնո ապրիլ 13ին կը մեկնի Փարիզէն մի պտոյտ անելու համար Ֆրանսոյի հարաւակողմը, նախարարներէ մի քա. նինն ուղեկցութեամբ: Առաջիկայ շաբաթը Փարիզի օր, ապրիլ 16ին, երե. կոյեան ժամ 5ը 42 րոպէ անցած կը հասնի Մարսէյլ երկաթուղու կայա. րանը ուրիշ հանգիստւոր գնացքով կառավարող Սէն-Մէրէօլի հրապա. րակը, Նահանգային ապարանքը: Պր. Նախագահի գալուստը պիտի սղջուն. ուի 401 թնդանօթների արձակումով և քաղաքի բոլոր եկեղեցիների զան. դակները պիտի սկսին միաձայն հնչել: Պր. Նախագահը չորեքշաբթի երեկոյ

մի ճաշ պիտի տայ Մարսէյլի տեղա. կան իշխանութիւններին, Նահանգա. լին ապարանքին մէջ:

Պր. Նախագահը հինգշաբթի օր Մար. սէյլ պիտի անցունէ և պիտի այցելէ Մարսէյլի հիւանդանոցներին, Լօնչա. նի թանգարանին, Պարօի և Բրատօի պարտէզներին և Նաւահանգիստներին, Բաթալանի գործաւորական նորաշէն բնակարաններին եւ: Հինգշաբթի ե. րեկոյ Քաղաքապետութեան կողմէն մի շքեղ ճաշկերոյթ պիտի արուի Պ. Նախագահին, Սակարանի (Bourse) մեծ սրահին մէջ: Նոյն գիշեր լուսա. վառութիւններով պիտի զարդարուի քաղաքը, մասնաւորապէս Հին-Նա. լահանգիստը:

Պր. Նախագահը սրբալի կէսօրէն յետոյ ժամ 1ին կը մեկնի Մարսէյլէն դէպի Սիօն:

Translation Of the letter of the Armenian Pa. triarch of Constantinople to His Grace Bishop H. C. POTTER.

(Khorene, Servant of Jesus Christ, and by the grace of the Holy Spirit, Patriarch of Constantinople and Archbishop of the Armenian dioceses in Turkey), to His GRACE, HENRY C. POTTER, BISHOP OF NEW YORK BROTHERLY LOVE AND GREETING.

Beloved Brother in Christ: — With great satisfaction I have heard, from a letter dated October 15, 1889, by my delegate, the Rev. Joseph Vartabed, that the Armenian colony in New York have been deemed worthy of Christian love and fraternal hospitality in your generous offer of Grace chapel to celebrate divine service according to the rites of the Armenian Church.

I rejoice exceedingly at this evidence of the liberal and exalted spirit of your Grace; first, for the valued favour shown to a portion of the Armenian people — a people old in history, a people sprung from the ancient inhabitants of Ararat — to celebrate in the Episcopal Church in the New World one of their principal religious festivals, in the patriarchal language of Ararat, and in the pleasing melody of the hymns and prayers as bequeathed to us by the fathers of our nation; moreover, because I recognize in you the spirit of broad humanity, a spirit essentially apostolic, which, arising above the prejudices of sect and race, is in accord with the spirit of the universal love of the Gospel.

Oh! that it were given me to see this example of Christian charity frequently repeated, and to behold the leaders of different denominations, who are one in the fundamental doctrine of the Holy Trinity as promulgated by the Nicene Creed, one in their belief in the Incarnation of the Word, one in the inheritance of the gift of salvation and partakers of the regenerating sacraments of the one Apostolic Church, enter into closer fellowship.

Beloved Brother, had there been granted to my delegate an opportunity to narrate in detail the history of the Armenian Church and the martyrdom which her children have suffered in the defence of the holy traditions of their fathers, I have no doubt that you would have been moved to rejoice in the evidences of the religious devotion and piety of our nation. It is, indeed, remarkable how the persistent persecutions against the religion of Christ throughout the centuries have failed to shake the foundations of Christianity in Armenia, and how the faith first delivered by the Apostles Thaddeus and Bartholomew has been preserved unaltered down to the present day, according to the unfailing promise of the Only Head of the Church, "The gates of hell shall not prevail against it."

I beseech you, beloved brother, always to regard my people in the "New World" in the same noble spirit of Christian fraternity. With prayers for the spread of the apostolic faith throughout the whole world, and for the reign of the spirit of love which truly works in you to the glory of Christ.

I remain, fraternally yours,
(Signed) KHORENE, PATRIARCH OF CONSTANTINOPLE
(N° 61) Dec. 10, 1889. Dec. 20. 4381 of the Armenian era.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ KAISER & CHOMET

ՀԱՅՈՒՍՏԻ ՎԱՃԱՌԱՆԱՆ

11, Rue Paradis
MARSEILLE

Այս տունը որ լաւ ծանօթ է տեղիս հայերին, կը յանձնարարենք իր ընտիր կերպաների, շքեղ ձեւի և խնամով կարուած լին համար:

Ձափոււր գիւնը:

UN MONSIEUR de 30 ans, très instruit, bien au courant du commerce, caisse, comptabilité, correspondances française, allemande, italienne, demande emploi, pour quelques heures par jour. Recommandé par l'administration du journal. S'adresser au journal l'Arménia, rue Vacon, 50.

ՏԵՂԱՐՔ ՄՕՐՍ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍԵՂԱՆԱՌՔ

426 Մէյն, Փիլիպի փողոցի անկիւնը

ՈՒՍՔԸՐ (Worcester Mass.

U. S. America)

Սոյն գրամատան գլխով հայեր՝ Կ. Պոլսոյ և Քարբերդի մէջ անգղիական և դադրիական օսկիով վճարելի փոխա. նակագիր կրնան ստանալ յոյժ շահաւոր պայմաններով:

Փորձեցէք և դո՛հ պիտի ըլլաք:

ՀԱՅ ՊԱՏՈՒԻՐԱՆՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԿԵՐԸ

1878ին Պէրլին դնացած հայ պատ. ուիրակութեան պատկերը՝ գեղեցիկ թղթի վրայ առնուած և պատուի. րաների անուաններն հայերէն և ֆը. րաններէն տառերով միանգամայն ար. պագրուած, կը ծախուի Արմենիա ի թմրագրատուեր: Դիմն է 1 փրանգ, փոստի ծախքն իմրագրատուէն վը. ճարուելով:

Ինչպէս ամեն լրագիրներ, Արմենիան ալ կընդունի ծանուցումներ հրատարա. կելու համար: անոնք որ պէտք կունեն. նան Արմենիա միջոցով մէկին դիմումա. նել կամ մի բան յայտարարել, պատրաստ ենք ընդունիլ իրենց ծանուցումներ ըստ լրագրական սովորութեան: Ծանուցում. ների գիւններն նշանակուած են Արմենիա ծախսող, տառի վրայ հաշուելով. 1 եր. կաթագրի (գլխագիր) համար 2 անգիւ. 1 1 րոլորգրի համար 1 անգիւ, 3 ան. գամ գրուելիք ծանուցումի գնին վրայ %ին 10 զեղչ կը լինի: 10 և աւելի ան. գամներ գրուելիք ծանուցումի գնին վը. րայ 0/0ին 30 զեղչ: Սակարկութիւն չըն. դուռուիր:

ԾԱՆՈՒ ԳԻՐԻՔԵՐ

— ԲԱՅՅԻՒ — ՍՍՄՈՒԷԼ (Բաճիկ)

հրատարակած ազգային վէպերի վեր. ջինն է այդ օրի նիւթը առնուած: Դ. դարի հայերի կեանքէն և որ, բա. ցի իւր ներշնչած ազատասիրական ըզ. գացումներէ, հետաքրքրաշարժ տե. ղեկութիւններ կուտայ այն ժամանալ հայերի բարքերին, սովորութիւնն. րին և այլնի վրայ: 10 ֆր

— Հայաստանի աշխարհացոյց քար. տեղը ըստ նախնի աշխարհագրաց. փորագրուած վեներտիկ, 92 հարիւ. րորդամէթր լայն և 70 հարիւրորդա. մէթր երկայն հաստ թղթի վրայ, 4 ֆ.

Սիսուանի (Հին և Նոր Կիլիկիա) աշ. խարհացոյց քարտեղը, փորագրուած վեներտիկ 1883ին, 77 հարիւրորդա. մէթր լայն և 51 հարիւրորդամէթր եր. կայն թղթի վրայ: 2 ֆր.

— ԾԵՔԵՑ. — ԵՐԿՈՒՆԻՔ Թ. ԴԱՐՈՒ (Ազգային անուանի վիպասան ԾԵՔԵՑ. ցի գրած այս գիրքը յոյց կուտայ թ. մահմէտականներն Թ. դարին մէջ հա. յատան արշաւելով ինչ բարբարոսու.

թիւներ կը գործէին անտեղ, ինչ պէս և կը գործեն այժմ նոյն իսկ Ժ. դարին մէջ: ԵՐԿՈՒՆԻՔ իրերու օրի. նակ յոյց կուտայ ազգային գործիչ. ներին Սասունցի Յովնան անուն մէկը որ ի զուր բարձր անցիւրէ ազգային փրկութեան անկախելէ յետոյ, վեր. ջապէս ժողովրդին մէջ կը փնտռէ ա. գատութեան ոյժը և անով կը յաջողի մի քանի յաղթութիւններ տանիլ թշնամիներին դէմ: 3 ֆր. և 50 անթմ.

— Հ. Մ. Բազումի — Աղխարնապրոսիւն Հիմ Եւ Նոր Հայաստանաց — (Աշխար. հարար լեզուով գրուած և 298 ե. րաններէ բաղկացած այս աշխարհա. գրութիւն՝ համառօտ և ամփոփ կեր. պով տեղեկութիւններ կուտայ Նոր Հայաստանի և առաւելապէս Հին Հայաստանի վրայ որ շատ հարկաւոր է Հայոց անցեալ պատմութեան ծա. նօթանալ ուղղուելին): 2 ֆր. 50 անթմ.

— Հ. Դ. Ալիշան — Նշմարք Եւ Նշխարք Հայաստանի Ա. Բ. և Գ. պարհներ (Հա. յատանի հետաքրքրական տեղեկէն և քաղաքներէն 36ին լուսանկար պատկերները զետեղուած են Նշմարքի 3 պարհներին մէջ, անոնցմէ իւրա. քանչիւրին վրայ պատմական և աշ. խարհագրական հմտալից անգղեկու. թիւներով, աշխարհարար լեզու գրուած վեր. Հ. Դ. Ալիշանէն): 3 պարհներն միասին 26 ֆր. և 50 անթմ.

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ:

— Հ. Դ. Մ. Ալիշան — Հայկական աշ. խարհագրատու (1881ին վեներտիկ գումարուած Աշխարհագրական Հա. մազգային ժողովին մէջ Հայաստան աշխարհագրատուութեան նկատմամբ Հ. Դ. Ալիշանի կարգացած ընդարձակ 1 հմտալից ճառին թարգմանութիւնն 1 հայերէն աշխարհարար լեզուով): 6: սանթիմ: